

Odczynniki chemiczne i sprzęt laboratoryjny:

- Odczynniki:
  - Chlorek dodecylpirydyniowy,
  - 0.01 M KCl,
  - 1 M NaCl,
  - woda 2 krotnie destylowana.
- szkło laboratoryjne: w szafce
- sprzęt laboratoryjny
  - konduktometr
  - elektroda

Wykonanie ćwiczenia:

Uwaga: Wszystkie roztwory sporządzamy z wody dwukrotnie destylowanej. Podczas rozpuszczania naważki chlorku dodecylpirydyniowego w wodzie destylowanej należy unikać energicznego mieszania roztworu ze względu na jego silne pienienie.

1. Sporządzić 200 cm³ roztworu chlorku dodecylpirydyniowego ($M = 283.89$ g/mol) o stężeniu 0,05 mol/dm³.
2. Przez odpowiednie rozcieńczenie roztworu wyjściowego sporządzić po 50 cm³ roztworów o następujących stężeniach: 0.002, 0.004, 0.006, 0.008, 0.010, 0.012, 0.014, 0.016, 0.018, 0.020, 0.022, 0.024 mol/dm³.
3. Przy pomocy konduktometru zmierzyć przewodnictwa:
  - a. wody użytej do sporządzania roztworów (L_{H_2O}),
  - b. 0.01 M roztworu KCl (L_{KCl}),
  - c. kolejnych roztworów surfaktanta, zaczynając od roztworu o najniższym stężeniu ($L_{S,exp}$).
4. Odjąć od wartości zmierzonych przewodnictw roztworów surfaktanta ($L_{S,exp}$) przewodnictwo wody (L_{H_2O}).
5. Znając stałą naczynka obliczyć przewodność elektrolityczną roztworów chlorku dodecylpirydyniowego (κ_S)

6. Wyniki pomiarów zestawić w tabeli:

Surfaktant:	
Temperatura pomiaru:	
Stała naczynka:	
Przewodnictwo wody (L_{H_2O}):	
Przewodność elektrolityczna (przewodnictwo właściwe) KCl w temperaturze pomiaru:	

Stężenie surfaktanta [mol/dm ³]	Zmierzone przewodnictwo roztworów surfaktanta ($L_{S,exp}$) [om ⁻¹]	Różnica zmierzonego przewodnictwa roztworu surfaktanta i przewodnictwa wody (L_S) [om ⁻¹]	Przewodność elektrolityczna surfaktanta (κ_S) [om ⁻¹ cm ⁻¹]

Opracowanie wyników:

1. Na podstawie pomiaru przewodnictwa 0.01 M roztworu KCl wyznaczyć stałą naczynka pomiarowego. Wartość κ_{KCl} w temperaturze pomiaru odczytać z tabeli zamieszczonej w ćwiczeniu „Zależność przewodnictwa od stężenia”.
2. Obliczyć różnice zmierzonych przewodnictw roztworów chlorku dodecylopirydyniowego i wody użytej do rozcieńczania roztworów.
3. Obliczyć przewodność elektrolityczną badanych roztworów κ_S i κ'_S
4. Narysować wykresy zależności κ_S i κ'_S od stężenia i na podstawie ich przebiegów odczytać wartości CMC dla chlorku dodecylopirydyniowego.
5. Korzystając z danych zawartych w tabeli 3, narysować wykres zależności $\log CMC$ od liczby atomów

węgla w łańcuchu alifatycznym dla szeregu alkilosiarczanów sodu.

Dyskusja wyników:

1. Narysować wzór strukturalny badanego surfaktanta, zaznaczyć jego część hydrofobową i hydrofilową.
2. Uzasadnić, dlaczego chlorek dodecylopirydyniowy może tworzyć micelle.
  - a. Jaki typ układu koloidalnego powstaje w tym przypadku?
  - b. Narysować schematycznie kształt miceli tworzącej się przy stężeniach niezbyt przewyższających CMC.
3. Opierając się na uzyskanych wynikach oraz na podstawie wartości literaturowych podanych w tabeli 3 przedyskutować zależność CMC od stężenia elektrolitu nieorganicznego.
4. Przedyskutować zależność wartości CMC od liczby atomów węgla w łańcuchu węglowodorowym. Uzasadnić obserwowaną zależność rozważając oddziaływania międzycząsteczkowe.